

I. U ZNAKU PDV-a

Tablica 1.
OSTVARENJE DRŽAVNOG PRORAČUNA U SIJEČNJU

	Struktura (u %)		Indeksi 1998/97.
	1997.	1998.	
1. UKUPNI PRIHODI	100.00	100.00	141.5
- Porezi na dohotke i imovinu	16.62	14.78	125.9
- Porezi na potrošnju	67.53	68.12	142.7
- Ostali porezi	11.63	13.02	158.4
- Neporezni prihodi	3.39	2.71	113.1
- Prihodi od kapitala	0.83	1.37	233.9
2. UKUPNI RASHODI	114.05	98.19	121.8
- Dobra i usluge	68.78	58.48	120.3
- Kamate	13.79	15.51	159.1
- Subvencije	21.82	16.43	106.5
- Kapitalni rashodi	9.61	7.74	114.0
- Neto otplate	0.04	0.02	67.9
3. SUFICIT/DEFICIT	-14.05	1.81	-18.2
- Strano financiranje	4.42	-2.25	-72.0
- Domaće financiranje	-18.46	4.06	-31.1

Proširenje porezne osnovice, ubrzanje naplate i smanjenje evazije - kao izravni učinci uvođenja poreza na dodanu vrijednost - nadovezujući se na prijenos naplate poreza na znatno povećani promet krajem mjeseca prosinca - kao neizravni, anticipativni, učinak uvođenja tog poreza - rezultirali su tijekom siječnja 1998. godine ukupnom naplatom poreza na potrošnju u iznosu 1.99 mlrd. kuna, što je za 42.7% više nego u istom mjesecu prošle godine. Doda li se tome prijenos naplate poreza na međunarodnu trgovinu čija je osnovica bila u prosincu također inducirana anticipativnim učincima poreza na dodanu vrijednost, ukupni

porezi na potrošnju naplaćeni u siječnju ove (2.37 mlrd. kuna) za 45% su veći nego u istom mjesecu prošle godine, alimentirajući 81.1% ukupnih prihoda Državnog proračuna. U takvim uvjetima, ti su prihodi veći od prošlogodišnjih za 41.5%, omogućujući ostvarenje proračunskog suficita u tom mjesecu na razini od 1.8% ukupnih prihoda (nasuprot deficita u siječnju 1997. godine na razini od 14.1% ukupnih prihoda) pri razini ukupnih rashoda koja je za 21.8% viša od prošlogodišnje. Slični odnosi očekuju se i u veljači, sada kao samostalni učinak poreza na dodanu vrijednost, budući da je - prema privremenim podacima - kumulativna naplata poreza na dodanu vrijednost i prijenosa naplate poreza na promet od početka godine do 25. veljače iznosila 3.44 mlrd. kuna, što je 67.3% više od naplate prihoda od poreza na promet u siječnju i veljači 1997. godine.

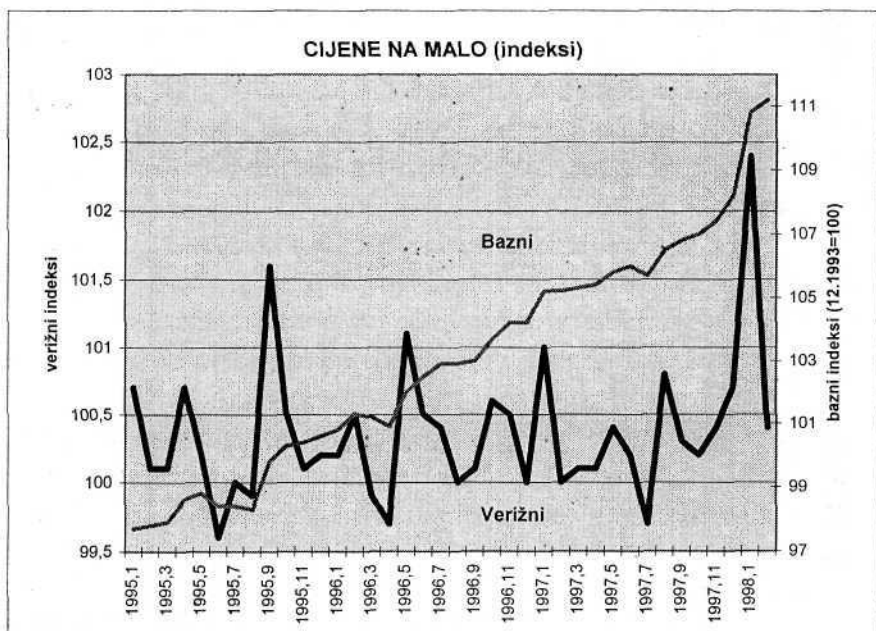
Takvi pomaci u fiskalnoj sferi, odrazili su se i na odgovarajuće promjene u strukturi ukupnih novčanih tokova u nacionalnoj ekonomiji. Pri ukupnom međugodišnjem rastu neto novčanih primitaka pravnih osoba od realizacije roba i usluga (primici iz redovne djelatnosti umanjeni za izdatke za materijale, usluge i robe, što predstavlja aproksimaciju efektivno naplaćene dodane vrijednosti) za 13.1%, porezi i doprinosi porasli su za 15.2%, čime je njihov udio u strukturi neto novčanih primitaka povećan sa 68% u siječnju 1997. na 69.2% u istom mjesecu 1998. godine. U okviru toga, međutim, neto novčani primici proizvodnih djelatnosti porasli su za samo 8.3%, a porezi i doprinosi koje su te djelatnosti efektivno platile ili transferirale u Proračun i fondove veći su za 24.2% pa je njihov udio u strukturi tih primitaka povećan sa 42.3% u siječnju 1997. na 48.4% u siječnju 1998. godine, od čega je uz rast od 34.3% udio poreza na potrošnju povećan sa 20.1 na 24.9%. Posljedica toga je za 60.7% intenzivniji pad likvidnosti tih djelatnosti tijekom mjeseca siječnja od sezonskih uobičajenog, tako da dok su tekući izdaci bili početkom 1997. godine za 8.1% veći od neto novčanih primitaka, početkom 1998. godine oni su za 12% veći od tih primitaka.

Tablica 2
NOVČANI PRIMICI I IZDACI PRAVNIH OSOBA U SIJEČNJU

	UKUPNO			PROIZVODNE DJELATNOSTI			FINANCIJSKE DJELATNOSTI			DRUŠTVENE DJELATNOSTI		
	Struktura		Indeks	Struktura		Indeks	Struktura		Indeks	Struktura		Indeks
	1997.	1998.	1998/97.	1997.	1998.	1998/97.	1997.	1998.	1998/97.	1997.	1998.	1998/97.
1. PRIMICI IZ RED. DJ. stanovništvo	228.68	240.23	118.8	304.96	335.55	119.2	293.13	324.28	132.5	131.18	126.88	114.0
prav. osobe	43.88	46.59	120.1	68.80	77.45	121.9	49.86	56.58	136.0	13.90	12.07	102.3
184.80	193.64	118.5	236.16	258.10	118.4	243.27	267.70	131.8	117.28	114.81	115.4	
2. MATERIJALNI TROŠKOVI	128.68	140.23	123.3	204.96	235.55	124.5	193.13	224.28	139.1	31.18	26.88	101.6
3. NETO PRIMICI	100.00	100.00	113.1	100.00	100.00	108.3	100.00	100.00	119.8	100.00	100.00	117.9
4. POREZI	67.99	69.23	115.2	42.25	48.44	124.2	43.87	54.45	148.7	101.18	93.50	108.9
na dohotke	56.91	55.95	111.2	22.18	23.55	115.0	34.11	40.13	141.0	100.48	92.88	109.0
na potrošnju	11.08	13.27	135.5	20.07	24.89	134.3	9.75	14.32	175.9	0.70	0.62	105.6
5. KREDITI	1.74	4.54	295.4	3.62	6.06	181.2	11.18	-0.38	-4.1	-1.65	3.52	-252.3
primljeni	7.21	6.03	94.6	10.47	8.56	88.6	17.29	22.36	154.9	2.13	1.24	68.3
otplate	8.95	10.57	133.6	14.09	14.62	112.4	28.47	21.97	92.5	0.49	4.76	1147.3
6. KAMATE	3.67	3.97	122.3	5.94	6.54	119.3	7.49	7.69	123.0	0.53	0.72	160.5
7. STANOVNIŠTVO	36.33	19.87	105.2	30.89	31.92	111.9	45.20	45.15	119.7	41.60	34.38	97.4
plaće	20.24	13.93	111.0	22.38	22.27	107.8	30.33	32.08	126.7	16.48	15.73	112.5
ostalo	16.09	0.74	97.9	8.52	9.65	122.7	14.87	13.07	105.3	25.12	18.65	87.5
8. PLASMANI SR.	0.86	-3.28	98.3	0.60	-0.38	-68.6	21.09	17.56	99.8	-1.35	-0.16	14.4
9. OSTALO	-0.43	-8.98	859.8	24.79	19.44	84.9	48.38	16.41	40.6	-36.09	-30.26	98.9
10. ŽIRO-RAČUN	-10.14	100.2	-8.10	-12.02	160.7	-77.21	-40.88	63.4	-4.22	-1.69	47.2	

Radi se, naravno, o kratkoročnom efektu dominantno determiniranom visokim, jednokratnim, povećanjem porezne osnovice, a ne promjenom efektivne porezne stope, čiji će intenzitet kumulativno slabiti ujednačavanjem daljnjeg tekućeg kretanja porezne osnovice i poreznih prihoda, ali - zbog proširenja porezne osnovice - na višoj relativnoj razini poreznih prihoda nego što je to bio slučaj prije uvođenja poreza na dodanu vrijednost.

Slično, kao i kod kretanja cijena, gdje se - nakon induciranog skoka u siječnju za 2.4% - dinamika kretanja cijena na malo vratila u veljači na prosječnih 0.4%, ali sada na razini koja je u prva dva mjeseca 1998. za 5.5% viša nego u istom razdoblju 1997. godine.

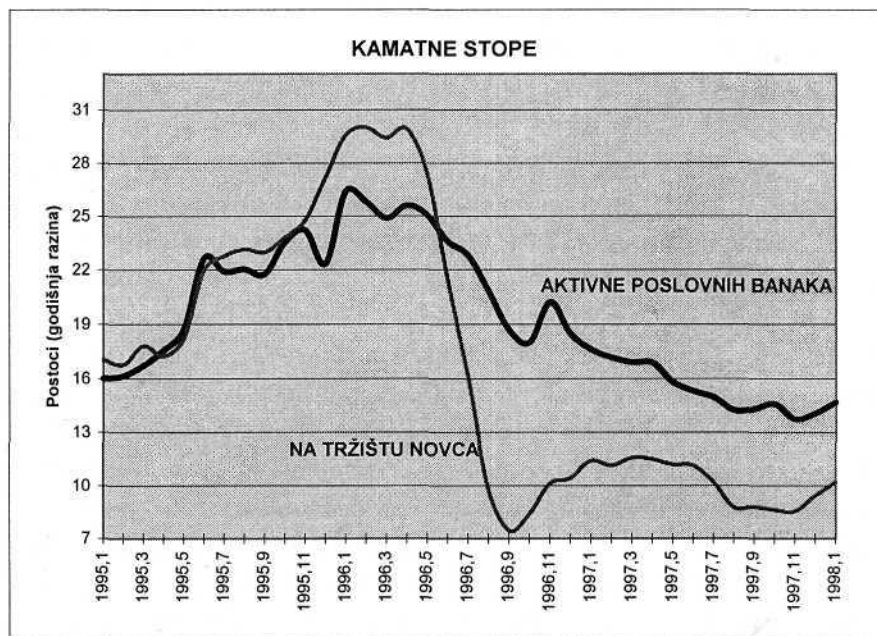
U tome su, u okviru agregatnog rasta cijena na malo nakon uvođenja poreza na dodanu vrijednost od 2.8%, sukladno parcijalnim promjenama u sustavu oporezivanja potrošnje pojedinih roba i usluga, cijene poljoprivrednih proizvoda porasle za 9.9%, cijene industrijskih prehrambenih proizvoda za 5.1%, a cijene usluga za 5.3%, dok su, u

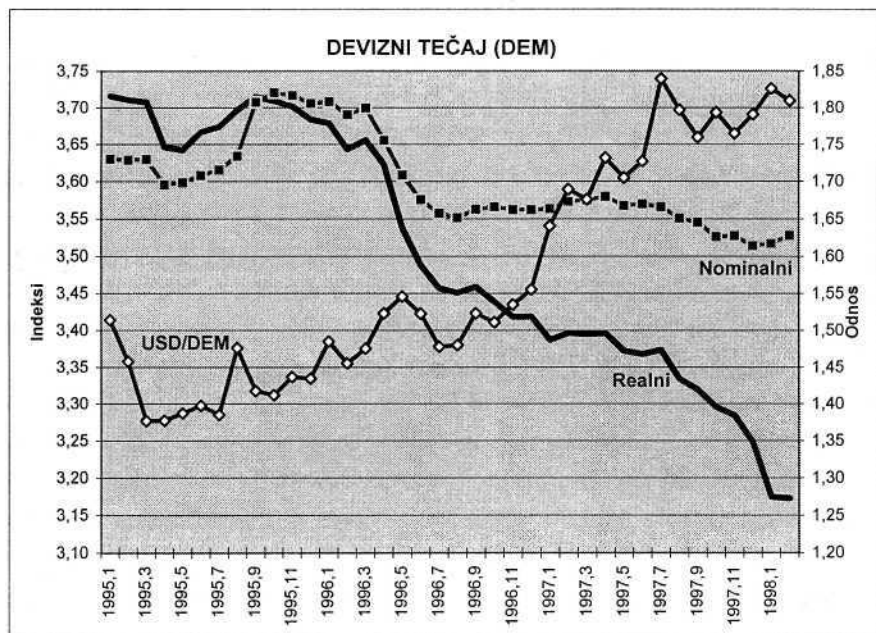
okviru agregatnog rasta troškova života za 3.5%, cijene obrazovanja, kulture i razonode porasle za 7.4%, odražavajući intenzitet prijenosa parcijalnog povećanja poreznog opterećenja na krajnje potrošače. Istodobno, cijene proizvođača industrijskih proizvoda niže su u veljači ove u odnosu na prosinac prošle godine za 0.9%, s time da je do signifikantnog porasta cijena u tom razdoblju došlo samo u izdavačkoj i tiskarskoj djelatnosti (za 11.7%), dok se u ostalim granama intenzitet promjene cijena kreće u rasponu između -8.4% (proizvodnja koksa i naftnih derivata) i 2.8% (proizvodnja duhanskih proizvoda).

Povećani troškovi i očekivanja o porastu potražnje za likvidnim sredstvima na koje se nadovezuju i promjene u sferi ponude novca na tržištu, utjecali su i na rast kamatnih stopa. Prosječne aktivne godišnje kamatne stope poslovnih banaka na kredite ugovorene bez devizne klauzule porasle su tako sa 13.7% u studenom na 14.1% u prosincu 1997. te na 14.7% u siječnju 1998. godine, dok su na kredite ugovorene s deviznom klauzulom kamatne stope povećane u siječnju sa 14.4 na 15.4%. Istodobno, prosječne kamatne stope na tržištu novca koje su u mjesecu studenom bile spuštene na 8.5%, rastu u prosincu na 9.4%, a u siječnju 1998. iznose 10.2%, da bi krajem veljače i početkom ožujka dostigle razinu od 11% na kojoj su bile i početkom 1997. godine.

Za razliku od toga, unatoč visokim uvozom formiranom deficitu robne razmjene s inozemstvom u prosincu prošle godine od 777 mil. USD, nominalni tečaj na deviznom tržištu zadržao je relativnu stabilnost i u prva dva mjeseca 1998. godine. Uz uobičajeno sezonsko smanjenje tijekom siječnja za 3.8%, ukupno raspoloživa devizna sredstva u bankarskom sustavu iznose, naime, krajem siječnja 1998. godine 4688 mil. USD i za 14.7% su **veća nego godinu dana ranije, dok je njihova protuvrijednost izražena u kunama po efektivnom tečaju veća za 28.6%**, nasuprot istodobnom povećanju novčane mase za 19.5%, tako da se i pored promjena u strukturi potražnje i dalje uspijeva održavati globalna ravnoteža na deviznom tržištu u okviru postojećih modaliteta njegovog funkcioniranja. U takvim uvjetima, nakon što se od sredine 1997. godine

smanjivao po prosječnoj mjesečnoj stopi od 0.2%, nominalni tečaj DEM aprecirao je tijekom siječnja i veljače 1998. godine za ukupno 0.4% i njegova prosječna razina je u ta dva mjeseca za 1.3% niža nego u istom razdoblju prošle godine. Pri takvom nominalnom kretanju, a s obzirom na rast domaćih cijena u siječnju, realni efektivni tečaj DEM koji je tijekom 1997. godine deprecirao po prosječnoj stopi od 0.4%, smanjen je u siječnju za daljnjih 2.3% na kojoj razini je ostao i tijekom mjeseca veljače 1998. godine, tako da je njegova prosječna razina u prva dva mjeseca ove u odnosu na isto razdoblje prošle godine niža za 6.4%. Istodobno, sukladno postupnoj aprecijaciji tečaja USD u odnosu na DEM na svjetskom tržištu, prosječni realni tečaj USD viši je na početku 1998. godine u odnosu na prošlogodišnji za 2.2%.

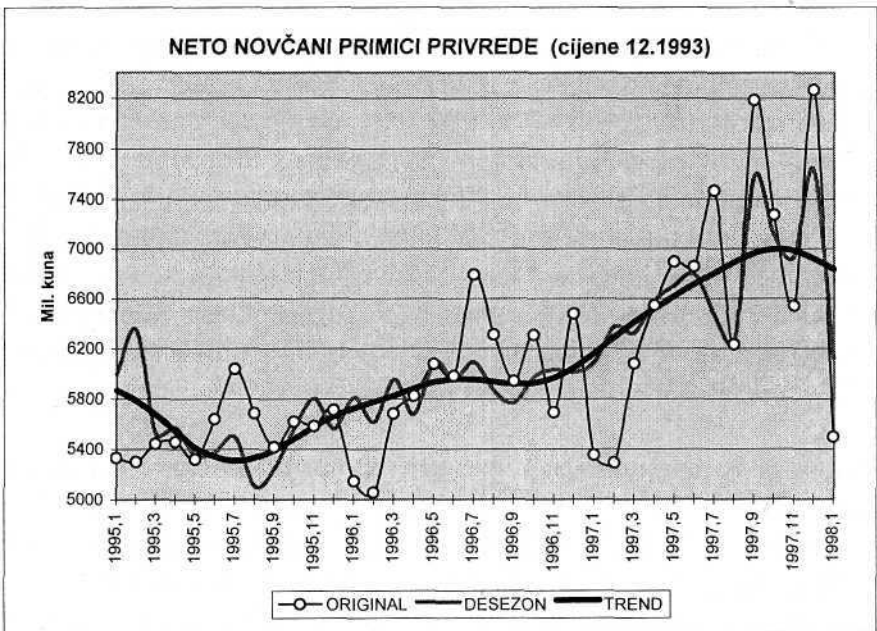

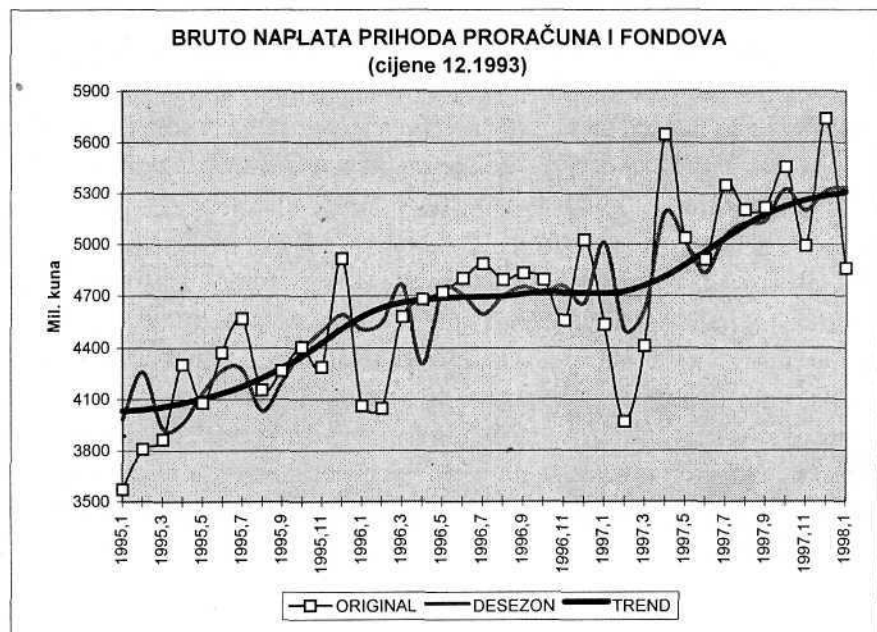
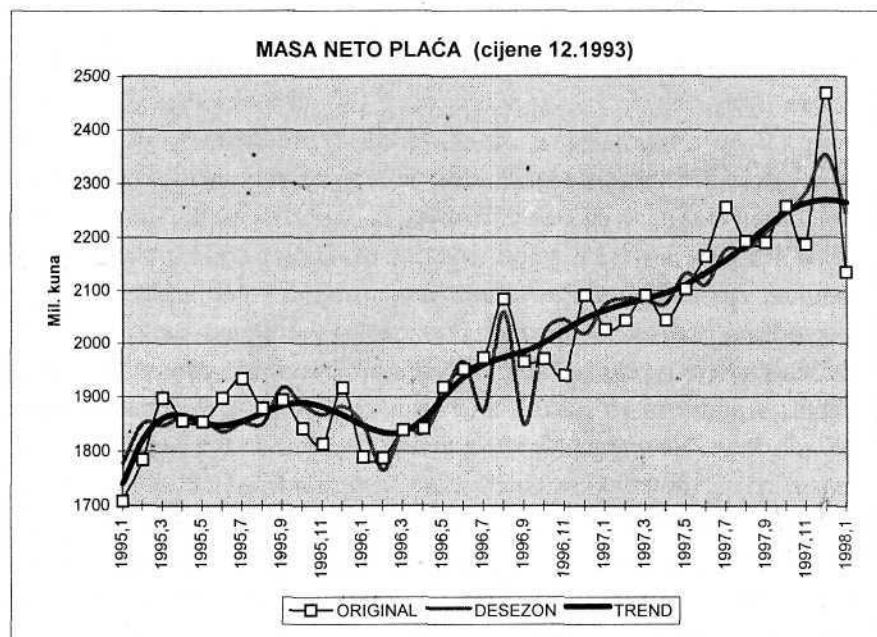
Pored utjecaja na kretanje same porezne osnovice i pripadajućih poreznih prihoda, kombinacija anticipativnog (skok agregatne, posebno uvozne, potražnje krajem 1997.) i izravnog (rast cijena i promjene odnosa u raspodjeli početkom 1998. godine) djelovanja uvođenja poreza na dodanu vrijednost, odrazila se na prijelazu iz 1997. u 1998. godinu i na kratkoročne oscilacije u kretanju drugih financijskih kategorija, ali s međusobno različitim intenzitetom, unutar opće tendencije odgovarajućeg kumulativnog utjecaja porasta razine cijena i proširenja porezne osnovice na realne razine formiranja tih kategorija u 1998. u odnosu na 1997. godinu.

Dok su tako, neto novčani primici privrede od realizacije roba i usluga realno niži u siječnju 1998. u odnosu na prosinac 1997. godine za, sezonalizirano, 19,8% te za 9,2% niži od prosjeka iz 1997. godine, dok je (u uvjetima kad je njihova niža razina u siječnju ove djelomično determinirana višom razinom u prosincu prošle godine) prosječna realna razina tih primitaka u ta dva mjeseca za, sezonalizirano, 2,1% viša od

prosječne u 1997. godini, realna masa neto plaća niža je u siječnju u odnosu na prosinac za 4.6% (za 3.7% je viša od prosjeka iz 1997. godine), a prosječna u prosincu i siječnju za 6.1% viša od prošlogodišnjeg prosjeka, dok je pak bruto naplata prihoda proračuna, izvanproračunskih fondova i javnih poduzeća u ta dva mjeseca, sezonalizirano, za 5.9% realno viša od prošlogodišnjeg prosjeka, što ukazuje da se - zbog relativne rigidnosti plaća i induciranog rasta poreza - oscilacije u kretanju novčanih primitaka privrede prvenstveno inicijalno odražavaju na njezinu novčanu akumulaciju koja se (barem u prvoj iteraciji) intenzivnije transferira u javni sektor. Dio toga iskorišten je za podmirivanje ranije formiranih obveza tog sektora prema dobavljačima, s ciljem da se na taj način utječe na niži porast ili smanjenje njihovih cijena u odnosu na razinu koja bi proizašla iz nadograđivanja razlika u poreznom opterećenju na dosadašnju troškovnu strukturu, dok dio predstavlja "čisto" povećanje realne likvidnosti Proračuna.

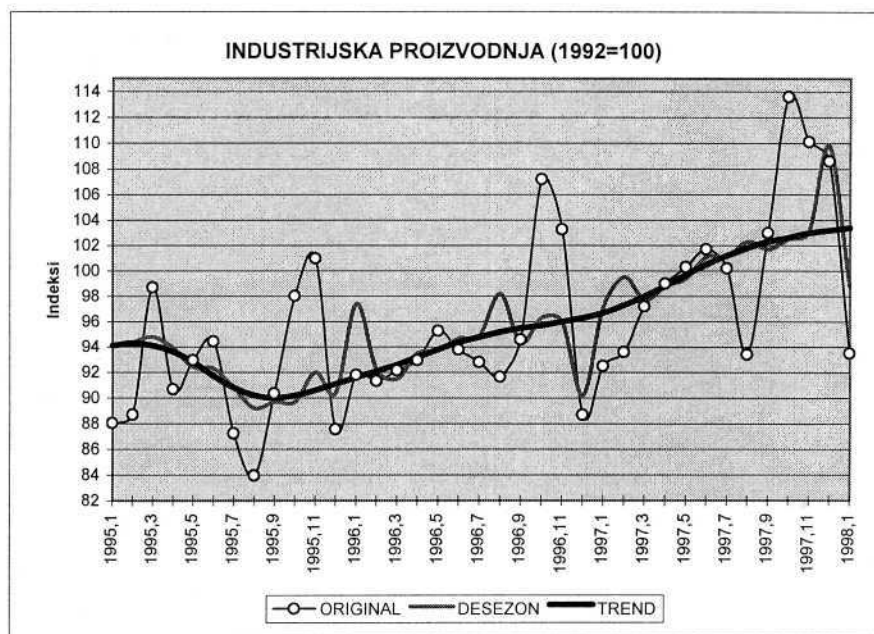
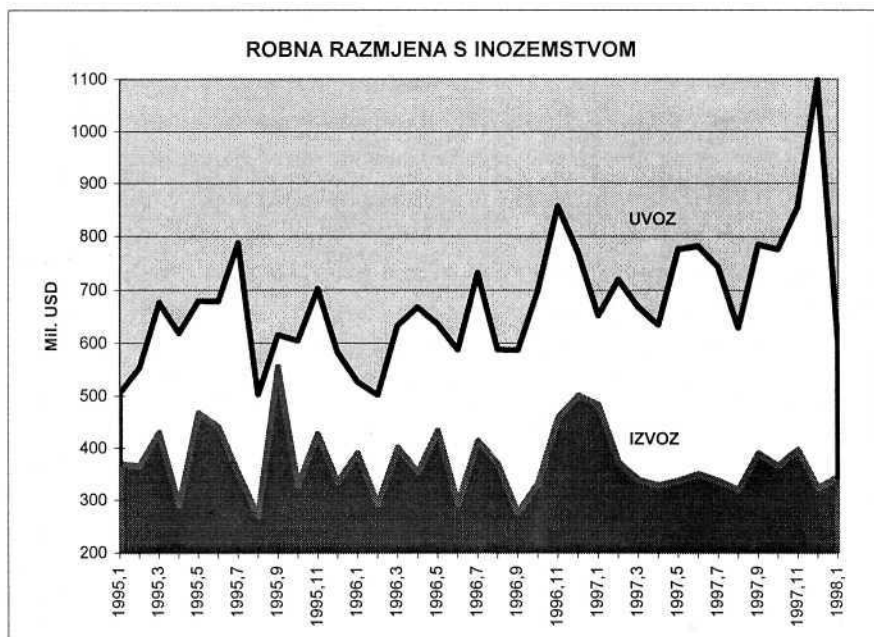

Od kretanja u realnom sektoru, tijekom siječnja došlo je do očekivanog smanjenja robnog uvoza sa prosinačkih 1100 na 606 mil. USD, što je za 7% niže nego u istom mjesecu 1997. godine i proizlazi iz odgovarajućeg prethodnog formiranja zaliha, dok je agregatna vrijednost uvoza u prosincu prošle i siječnju ove godine za 12.1% veća od prosjeka iz 1997. godine i za 19.9% veća nego u istom razdoblju godinu dana ranije, ukazujući na i dalje dobru snabdjevenost domaćeg tržišta uvoznim proizvodima, odnosno visoku uvoznju konkurenciju na tom tržištu, unatoč relativnom poskupljenju uvoznih proizvoda po osnovi poreza na dodanu vrijednost. Posebno, ako se isključe efekti aprecijacije tečaja USD u odnosu na valute u kojima se efektivno realizira glavina uvoza, tako da je vrijednost uvoza izražena u DEM viša u siječnju ove u odnosu na isti mjesec prošle godine za 3.5%, dok je agregatna vrijednost robnog uvoza u prosincu prošle i siječnju ove godine veća od prošlogodišnjeg prosjeka za 15.9% i za 35.8% veća nego u istom razdoblju godinu dana ranije.

Za razliku od takvih kratkoročnih oscilacija, ali i dugoročnijih tendencija u sferi uvoza, kretanje robnog izvoza zadržava uglavnom stagnantna realna obilježja, gdje je njegova vrijednost u siječnju od 345 mil. USD za 28.8% manja nego u relativno visokom siječnju 1997. godine i za 4.8% manja od prosjeka te godine, dok je izražena u DEM na razini prosječne u prošloj godini.

Pri takvim odnosima u robnoj razmjeni s inozemstvom te kretanju osnovnih komponenti formiranja agregatne potražnje na domaćem tržištu, uz kratkoročne oscilacije sukladne oscilacijama u financijskoj sferi, industrijska proizvodnja zadržava u siječnju 1998. godine tendenciju laganog rasta (za 0.2%), ali uz determinante i strukturalna obilježja koja se bitno ne razlikuju u odnosu na 1997. godinu, u kojoj je njezin osnovni impuls dolazio od domaće potražnje s visokim udjelom financiranja od strane države.

Promatra li se cjelina navedenih privrednih kretanja krajem 1997. i na početku 1998. godine kojima osnovno obilježje daje uvođenje poreza na dodanu vrijednost, moguće je zaključiti da zamjena dosadašnjeg poreza na promet tim oblikom poreza - pored značajnog kratkoročnog efekta na likvidnost Državnog proračuna i dugoročnijih efekata na stabilnost alimentiranja njegovih prihoda - ipak nije izazvala veće poremećaje u tokovima reprodukcije, barem ne intenzitetom kojeg je dio javnosti očekivao. Istodobno, međutim, u izmijenjenom fiskalnom ambijentu još više dobivaju na značaju problemi s kojima se privreda suočava u cijelom postinflacijskom razdoblju, a vezani su uz njezinu nedovoljnu osposobljenost za aktivnije uključivanje u međunarodne ekonomske tokove, bez kojih se danas ne može uspješno razvijati niti jedna mala, otvorena, ekonomija.

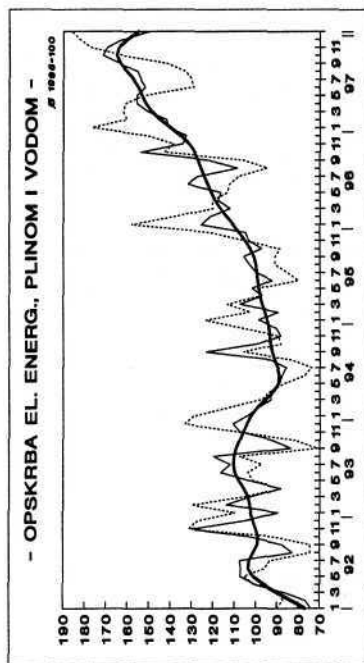
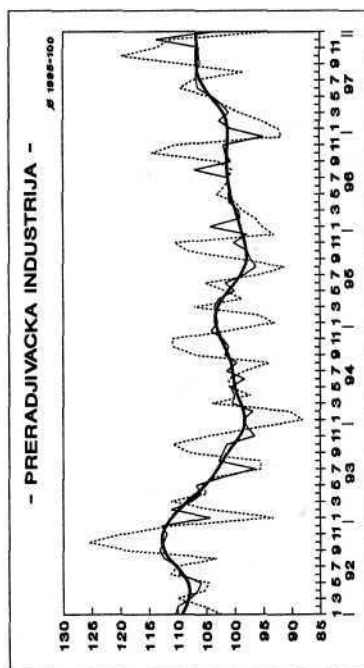
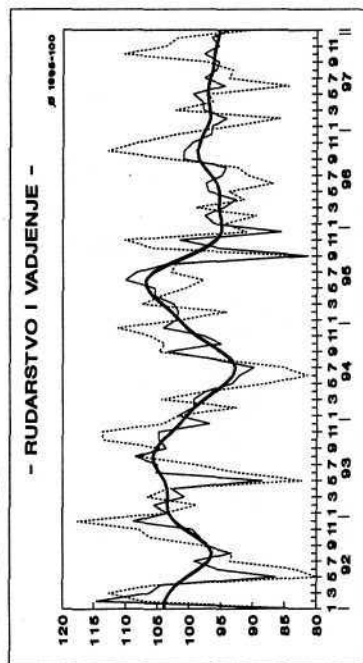
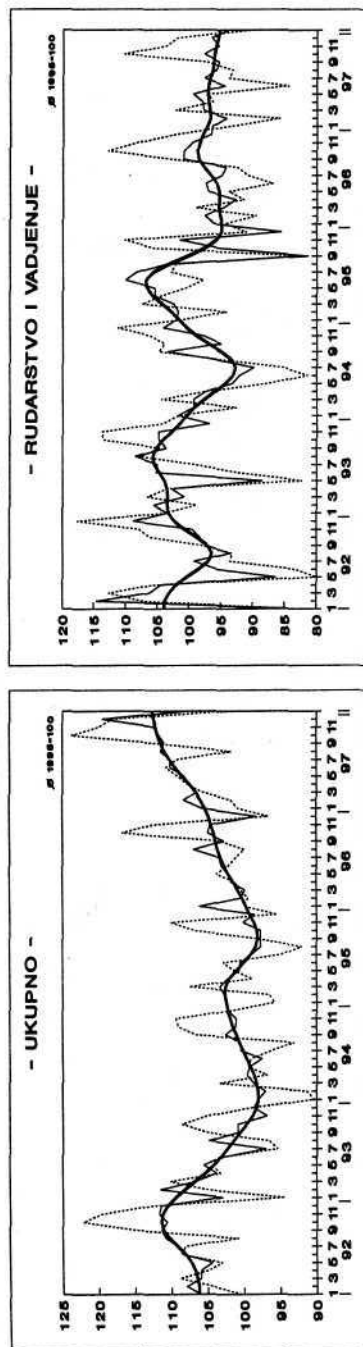
Tablica 3.
OSNOVNI POKAZATELJI PRIVREDNIH KRETANJA

- Indeksi realne razine

	1995.	1996.	1997.	1. 1998.
	1994.	1995.	1996.	1. 1997.
INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA	100.3	103.1	106.8	101.1
- rudarstvo	102.5	97.0	99.7	96.6
- prerađivačka ind.	99.7	101.3	103.9	101.4
- el. energija, plin, voda	104.9	125.4	124.2	106.3
GRAĐEVINARSTVO (efekt. sati)	96.1	109.0	116.9	...
TURIZAM (noćenja)	64.5	166.5	141.3	104.3
IZVOZ ROBA	108.7	97.4	96.2	71.2
UVOZ ROBA	143.6	103.7	117.1	93.0
PROMET U TRGOVINI NA MALO	112.5	108.9	114.9	...
MASA NETO PLAĆA	139.6	104.1	112.3	105.4
NETO NOVČANI PRIMICI PRIVREDE	118.2	110.3	113.7	102.7
PRIHODI PRORAČUNA I FONDOVA	95.5	95.4	108.4	107.2
ZAPOSLENOST	159.6	126.0	95.8	95.9
PRIMARNI NOVAC	109.9	107.0	120.0	113.4
NOVČANA MASA	137.7	120.4	123.0	113.5
UKUPNA LIKVIDNA SREDSTVA	-	142.5	139.0	128.5
CIJENE PROIZVOĐ. U IND.	100.7	101.4	102.3	99.7*
CIJENE NA MALO	102.0	103.5	103.6	105.5*
TEČAJ - DEM	97.2	95.5	95.0	93.6*
- USD	85.8	101.1	109.9	102.2*

*) siječanj-veljača

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA

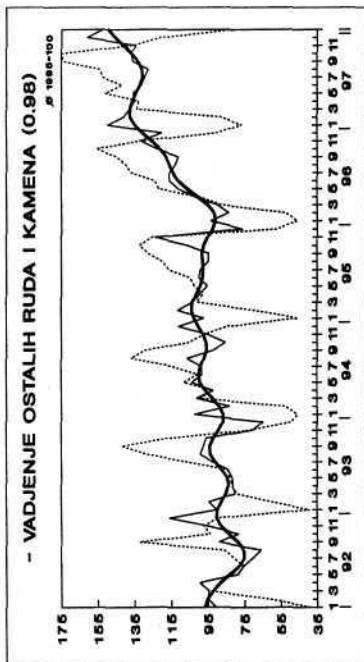
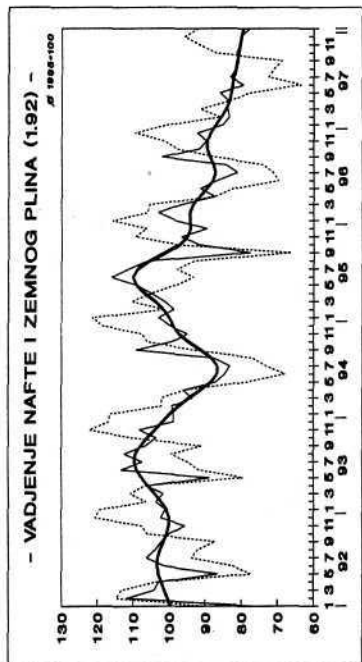
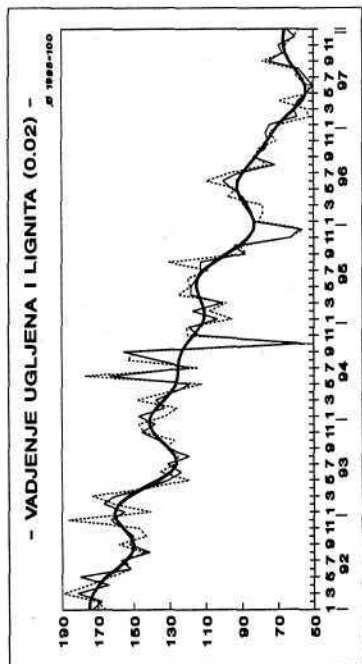

..... ORIGINALNI PODACI

—— DESEZONIRANO

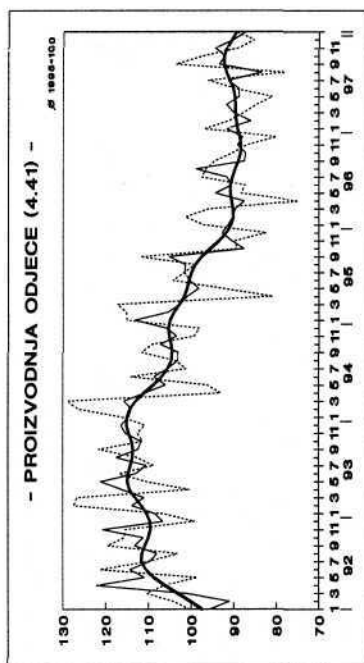
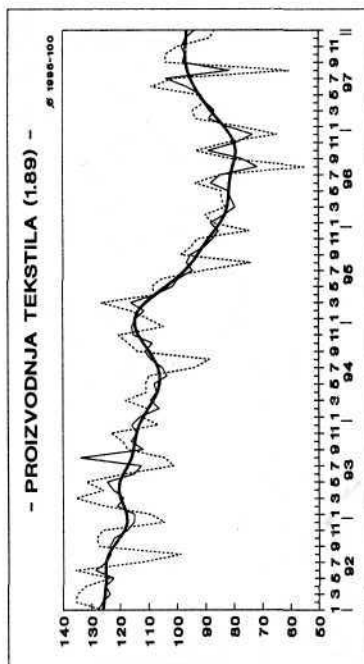
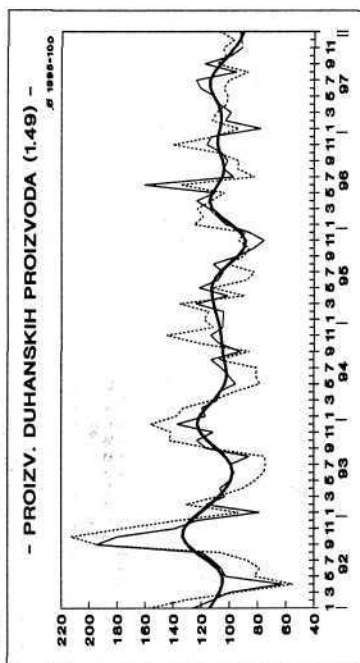
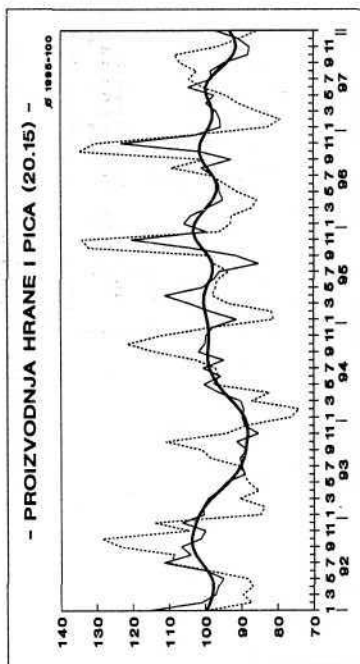
—— TREND-CIKLUS

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA

..... ORIGINALNI PODACI   — DESEZONIRANO   — TREND-CIKLUS

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA

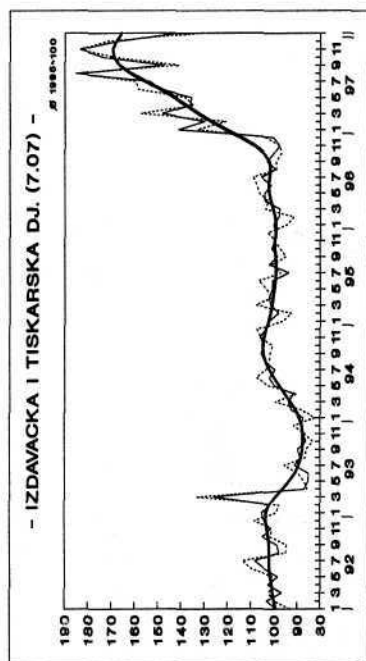
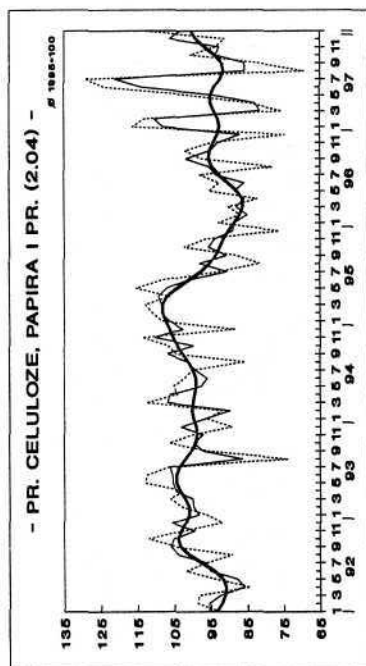
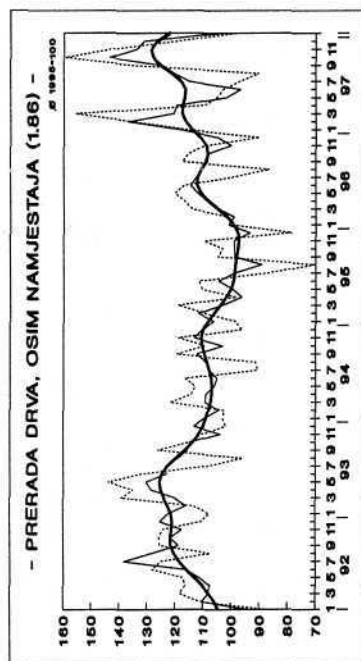
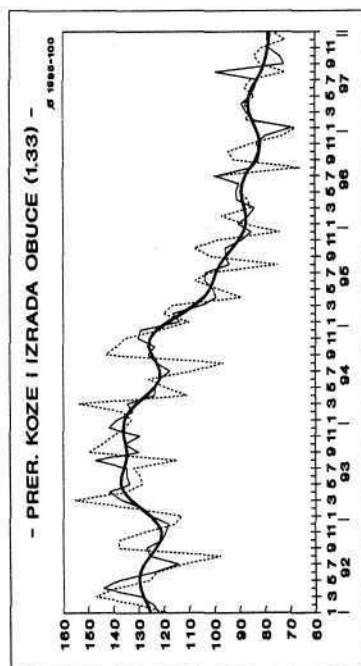
..... ORIGINALNI PODACI

- - - - - DESEZONIRANO

——— TREND-CIKLUS

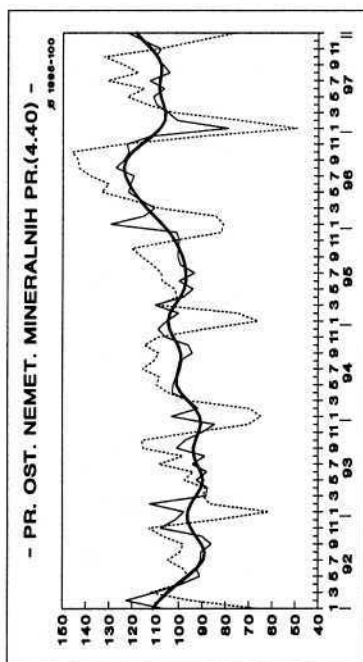
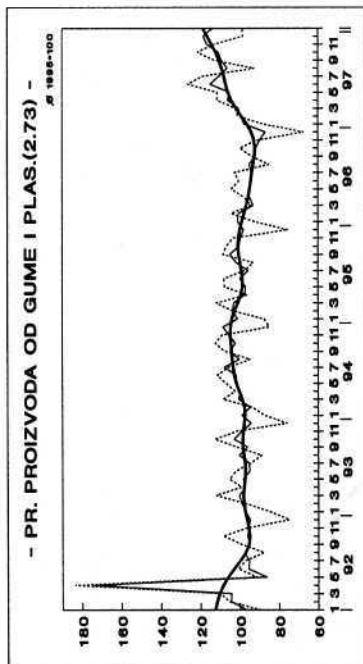
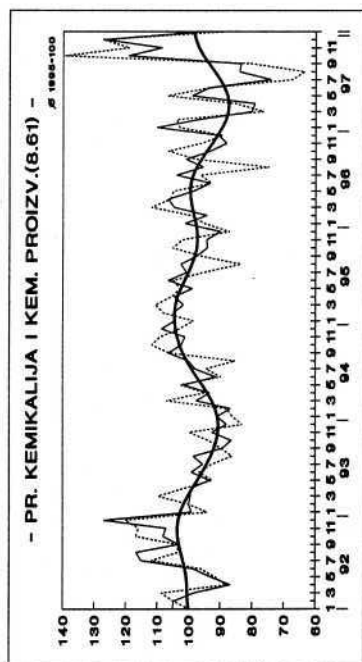
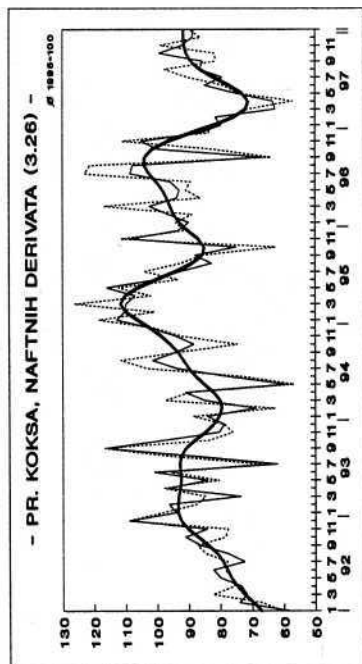

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA

..... ORIGINALNI PODACI   — DESEZONIRANO   — TREND-CIKLUS

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA

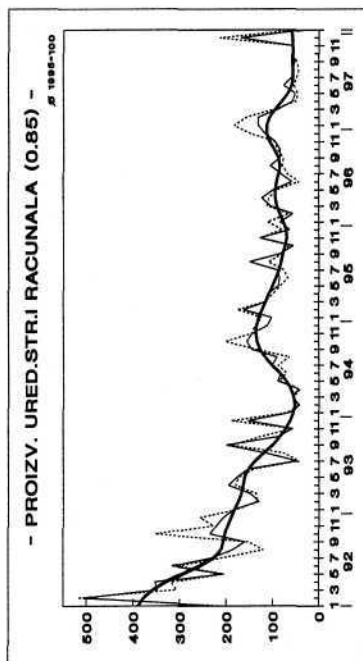
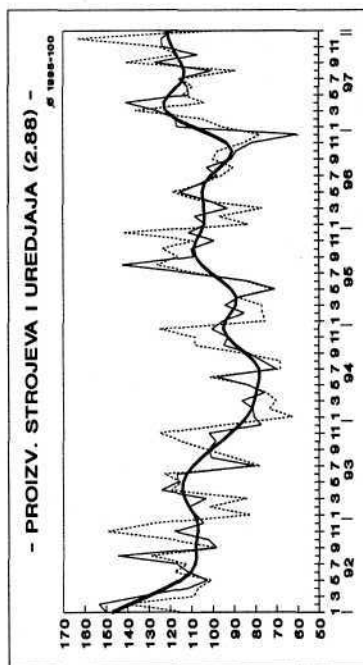
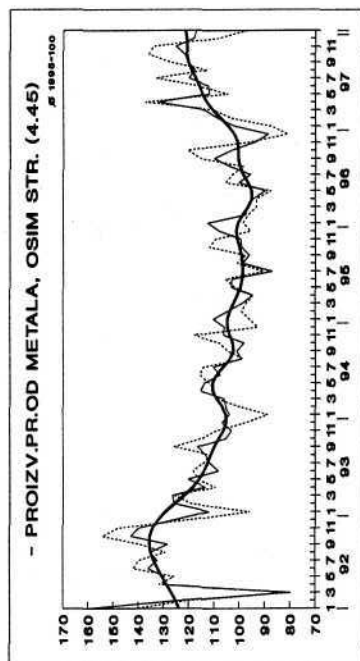
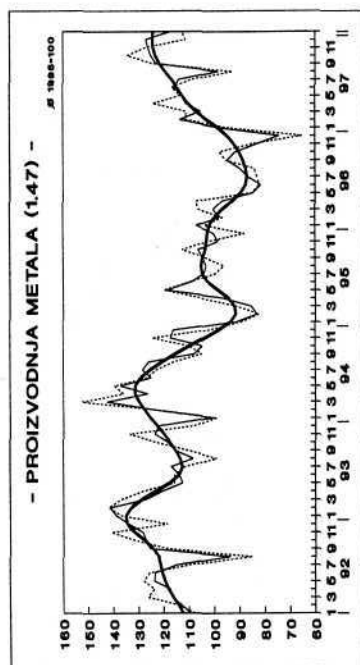

..... ORIGINALNI PODACI

— DESEZONIRANO

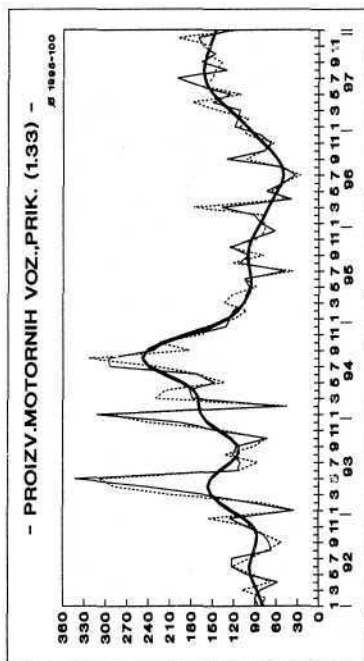
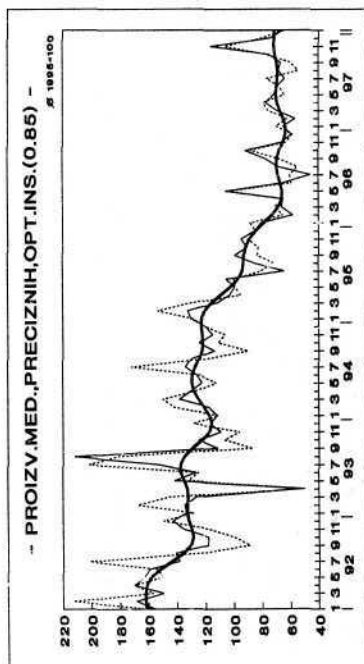
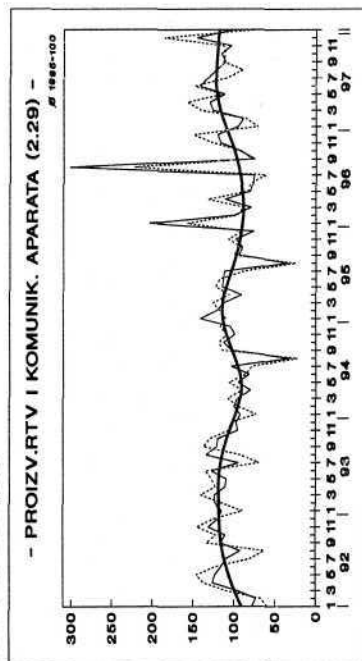
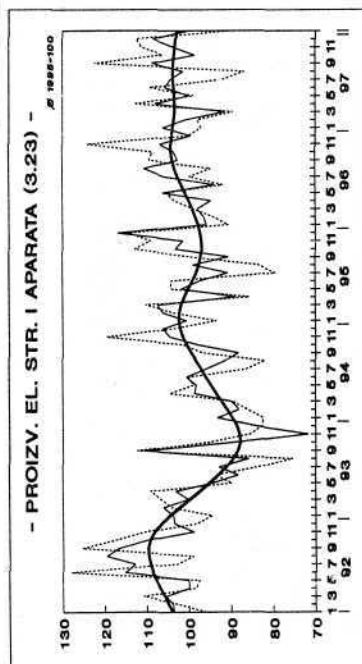
—— TREND-CIKLUS

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA

..... ORIGINALNI PODACI   — DESEZONIRANO   — TREND-CIKLUS

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA

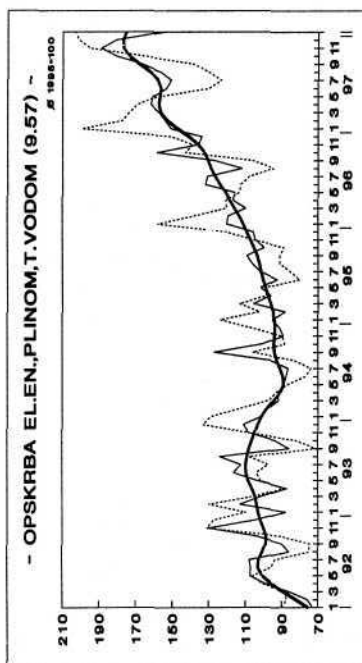
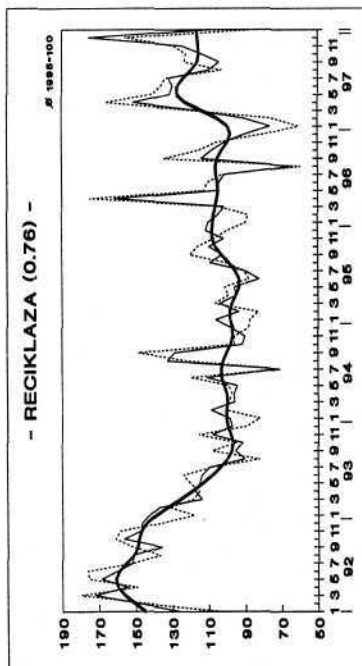
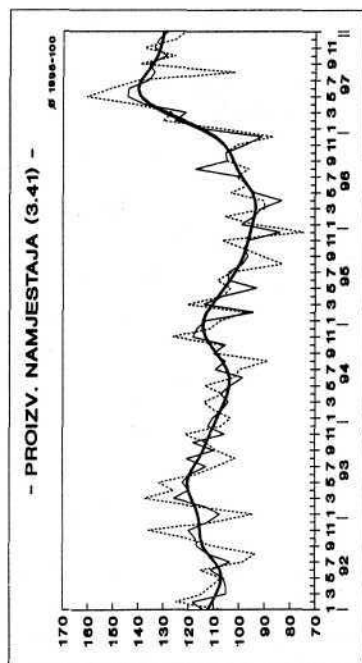
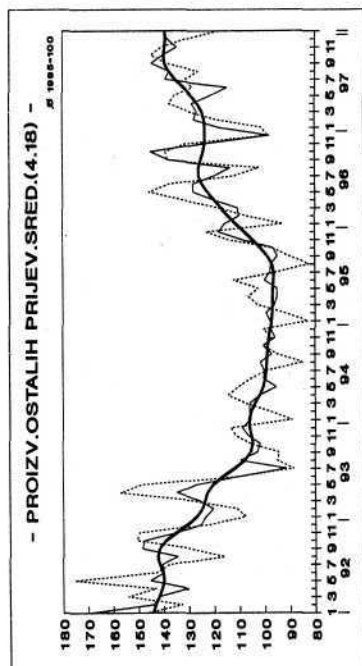

..... ORIGINALNI PODACI

———— DESEZONIRANO

———— TREND-CIKLUS

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA

..... ORIGINALNI PODACI

— DESEZONIRANO

— TREND-CIKLUS